

Mohayné Katanics Mária búcsúztatására

*Mert minden csönd más, – minden könny, – vigasz,
Elfut a perc, az örök idő várja,
Lelküink, mint fehér kendő, leng utána,
Sokszor könnyünk se hull, szívünk se fáj.
Hidegen hagy az elhagyott táj,
Valamitől mi mindig búcsúzunk.*

(Reményik Sándor: Mi mindig búcsúzunk- záró sorok)

*Szeretve tisztelt Gyászoló Család, tisztelt Főapát Úr,
drága Kamarások, kedves Barátaink!*
Mohayné Katanics Mária, életének 88. esztendejében
tért meg Teremtőjéhez.

Sokan állunk itt, és nehéz megszólalni. Pedig szomorú belenyugvással, már jó ideje készültünk Mária néni távozására, hiszen tudtuk, hogy régóta hordta a súlyos betegség keresztjét. Mégis, amikor megérkezett a biztos hír a haláláról, – elfogyott a lélegzetünk: szeretett tanárunk, kar-nagyunk szíve állt meg. Olyan művész földi pályája ért véget, akit sok-sok próbatétellel, de bizonyosan még több örömmel áldott meg az Úristen. Ő a fájdalomából is, örömeiből is bőségesen adakozott mindnyájunknak.

Mária néni életművét, szárnyaló szellemét és muzsikáját nehéz néhány szóban megidézni. Most óvatosan szedegetjük össze emlékeinket, a fényképeket, a hangzó perceket, a közös esztendőik tanú jeleit...

Kroó György 1980-ban írta egy hangverseny kritikájában:

„Talán Kodály Pünkösdőljője képviseli legteljesebben azt a sokféle értéket, amellyel Katanics Mária kórusa szolgálja a magyar művelődés ügyét.”

Breuer János pedig így fogalmazott 2000-ben:

„Legnagyobb énekkari művésziünk ő. Ha mérhető bárkihez, – egyáltalán, – olyan óriásokhoz, amelyen a hagyomány-teremtő Bárdos – Vásárhelyi nemzedék volt.”

Katanics Mária számára meghatározó élményt jelentettek tanárai, akiknek a tudását, emberi nagyságát rajongva tisztelte. Zeneakadémiai éveit során találkozott Kodály Zoltánnal, Bárdos Lajossal, Lajtha Lászlóval. Mindnyájuktól megtanult mindent, amit később, érett művészként, a személyes hit pecsétjével adott tovább tanítványainak. Sztojanovics Adrienn, Szőnyi Erzsébet, Andor Ilona, Bárdos Lajos, Vásárhelyi Zoltán és Forrai Miklós karvezetői példája edzette meg ezt a gyémánt tisztaságú, magas hőfokon izzó zenészt. Mária néni életművét mély hite és sugárzó család-szeretete tette teljessé.

Kodály Zoltánnal a tanítványi kapcsolaton túl személyes barátság kötötte össze. A közléről megtapasztalt zenei nevelési eszmék teljessége egy életre elkötelezte őt a kodályi zenepedagógia és a magyar zeneoktatás ügye mellett. Mestere elképzelései alapján alakította ki tanítási módszereit, amelyeket szakmai kurzusokon mutatott be itthon, Európában, Japánban és az Amerikai Egyesült Államokban, – mindenütt kirobbanó sikerrel. Nyilvános tanítási óráinak példáját, szakmai tanácsait mindenütt nyitott szívvel fogadták a fiatal tanárok. Katanics Mária jelentős közéleti szerepet vállalt a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségében, a KÓTÁ-ban. A Művészeti Bizottság és az Elnökség tagjaként, később a szervezet tiszteletbeli elnökeként bőséges tapasztalataival gazdagította kollégáit.

Tanári munkája mellett hosszú évtizedeken át vezette, és világhírű együttessé nevelte a *Szilágyi Erzsébet Nőikart*, a „Kamará”-t, amellyel számtalan koncert-utat tett, fesztiválok és versenyek előkelő díjait hozta haza. Emellett több hivatásos zenei együttesnek is vendégkarnagya volt. Szerencsénkre, Rádió-TV – és lemezfelvételek sora őrzi Katanics Mária muzsikáját. Áradó zeneiség és szuggesztív erő jellemezte művészetét, és ez ámulatba ejtette a zenei világot, ahonnan száz és száz vendég látogatta Mária néni óráit, olyan kiválóságok is, mint Pablo Casals és Yehudi Menuhin.

Kitüntetései között talán a Bartók Béla-Pásztory Ditta-díj töltötte el őt a legnagyobb büszkeséggel, amelyet muzsikus társainak tisztelete és megbecsülése alapján, a zenei szakma képviselői szavaztak meg számára.

Csodálatos családját látva sokunknak adott hitet, hogy elmélyült, felősségteljes művész egyben szerető családanya is lehet, ha ezt a kivételes szerepet szilárd hittel, mély alázattal és fáradhatatlan energiával éli meg. Nagytudású, egyenes jellemű ember volt. Bölcs belátással fogadta el elődei tanácsát, de sokszor nyílt vitát is vállalt, ha úgy érezte, hogy méltatlan kritikákat kellett kiigazítania. Sajnos, ilyenekből neki is jutott.

Mária néni szenvedélyes tanár volt, nemzedékeket nevelt a cinkotai és számbéki képzőben, a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban, a Marczibányi téri Kodály Iskolában, majd az ELTE Zenei Tanszékén és a Zeneakadémián. Halk beszédével, szuggesztív egyéniségével, magvas gondolataival mindenkit lenyűgözött. Nem lehetett nem figyelni rá. A zenedarabok mélységéit őszinte hitvallással, sokszor irodalmi és képzőművészeti párhuzamokkal világította meg. Nem csak a zeneértő növendékek csüngtek a szavain. Mindenki zeneszerető lett még akkor is, ha nem járt az iskolai kórusába, vagy a Kamarába. Élménnyé tette a tanórákat, kitágította a hallgatóság horizontját. Bemutatása nyomán felejthetlenné vált egy-egy zenemű, és ezzel életre szóló értékrendet alapozott meg a fiatalokban.

Magam soha nem felejttem el a Bartók „Kékszakállú herceg vára” című operáról tartott óráit. És sokan nem felejtjük azokat a kórus-próbákat sem, amikor Kodály „Csalfa sugár”, Bartók „Párnás táncdal”, vagy Karai József „Csak azért szerettem” című drámai kórusműveit tanította nekünk. A Kodály „Árva vagyok” fájdalom végsőikig feszítette állóképességünket, és a hangversenyen összeszorult a torokkal igyekeztünk végigénekelni a művet. Máskor a legszentebb szerelmi vallomás zenéjét formálta meg Szőnyi Erzsébet „Canticum sponsae” című művében. Mély istenhitéről Bárdos „Ave maris stella” vagy Kodály „Ave Maria” című motettájában tett tanúságot. És természetesen, nem hiányzott a palettáról a Kodály Táncnóta vagy a Bárdos Dana-dana duhaj jókedve sem.

Mit tanultunk tőle a gimnáziumban, a Kamará-ban, az egyetemen, a tanári szobában? Mindenekelőtt, emberséget. Megtanultuk tőle egymás föltétlen tiszteletét. A művek betanulásánál a megalkuvás nélküli igényességet, a szöveg jelentésének hittel vállalt kibontását, a nyelv szépségének dicséretét, – lett légyen az bármely nyelven írt kompozíció. Megtanultuk az énekhang ápolásának fontosságát, a nőikar zengő akusztikájának titkait. A zenei formák világos megrajzolását, a műfaji- és korszakbéli stílusjegyek tiszteletben tartását, az érzelmi kifejezés közvetlenségét és szabadságát. Megértettük az előadóművész szerepének fontosságát is, hiszen a zeneszerző szándékát, a mű esztétikai értékeit és a karvezető érzelmeit nekünk kellett tovább sugározni a hallgatóság felé.

Ehhez bizony fegyelem, sok gyakorlás és közös akarat kellett. Mária néni ezt az igényt teremtette meg bennünk, és mi örömmel vetettük alá magunkat az ő zenei vezetésének. Miért is? A közös munka szépségéért, a szívet melegítő hangversenyek élményéért. Személyének varázsa

máig hat tanítványaiban, kollégáiban és a Kamarában. Egyik énekesünk ezt írta a napokban:

„A KAMARA él, és élni fog, amíg ketten életben vannak közülünk.”

Igen, Mária néni emlékét mindnyájan megőrizzük. Életszentsége kihatott a pályánkra és a családjunkra is. Hiányát nem tudjuk pótolni, de nem felejtjük el ragyogó, mosolygó tekintetét, mert bearanyozta a vele töltött esztendőket.

Köszönjük neki!

A család emlékezete szerint,
Mohayné Katanics Mária „Utolsó napjai a szenvedés ellenére is szépek voltak, mert számára csak a szeretet maradt, – de az maradt,– egyre erősödő és tisztuló formában /mértékben/. Aki a szemébe nézett, tapasztalhatta, hogy a „kapuban állva” átsugárzik rajta mindaz, ami Ott vár Rá.”
(Keresztes Ilona)

Búcsúzzunk Mária nénitől a Bartók műből ismert népi jókívánsággal, hiszen ő is biztosan ezt üzenné:

„Kívánom, az Isten áldja meg kendteket, szerencsétlenségtől ójja mindenünet, Szíveteket soha bánatba ne ejtse, Nemzetemet soha semmi baj ne érje!”

Mária Néni, nyugodjék békében, Amen!

Kollár Éva

(Elhangzott 2017. február 9-én a Farkasréti temetőben)